

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum i Muzeum Powstania Armii Krajowej
głaz Powstania w woj. Śląski
87-100 Toruń, ul. Podmurzańska 13, tel. 048 56 65 22 186
e-mail: fezak@wp.pl, www.zawacka.pl
NIP 956 16 25 127; REGON 870502736
KRS 00000 41692
Nr r-ku 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

nr M: 793/1437

II 2012

ej

konty "i" 14
"ii" 12/15

Ziętarski Wojciech
Gudziogdz

**Gudziogdz
Rota
Ziętarski Wojciech**

M: 793/1437 Pon.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Liętarcki Wojciech
.....
J:W: 793/1477 Som.
.....
Grudzięds. "Rota"
.....

- I./1. Relacja *k. 2 s. 1-2*
- I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora *k. 8 s. 1-10*
- I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące delatora *k. 3 s. 1-6*
- II. Materiały uzupełniające relację *k. 3 s. 1-4*
- III/1. Materiały dotyczące rodziny relatora —
- III/2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —
- III/3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —
- III/4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —
- III/5. Inne .....
- IV. Korespondencja —
- .....
- .....
- ..... *k. 2*
- V. Nazwiskowe karty informacyjne :
- VI. Fotografie *obci ał i kronografii*

1/11. Delaja - Liętarški Wojciech:

1. Delaja Wojciecha Liętarškego 2
7.02. 1938, ręk. omg.

№. 2 5, 1-2

Ziętarski Wojciech

Grodzisz

1

Urodziłem się dnia 23.04.1918 r. w Grodnie z ojca Anastazego i matki Anastazji z domu Kamińskiej o narodowości i przynależności państwowej polskiej. W m-cu lipca 1945 r. ukończyłem Państwowe Liceum Ogólnokształcące typu humanistycznego w Grodziszu. Do wymienionego Liceum uczęszczałem do wybuchu wojny w wrześniu 1939 r., przechodząc w nim również przeszkolenie wojskowe w ramach przysposobienia wojkowego przy szkołach średnich. W m-cu marcu 1940 r. zostałem zwierzbowany do podziemnej tajnej organizacji „Rota” w Grodziszu pod przywództwem Tadeusza Kaubego. Organizacja ta miała na celu walkę z okupantem przez dokonywanie aktów dywersji i sabotażu, wydawanie biuletynów informacyjnych zawierających wiadomości uzyskane z nasłuchów radiowych rozgłoszeni zagranicznych jak i bezpośrednio przekazywanie tych wiadomości osobom zaufanym dla podtrzymania na duchu społeczeństwa polskiego.

Z dniem 1 maja 1940 r. rozporządzeniem pracę w Fabryce Maszyn Rolniczych „Unia” wówszes „Wentki” w Grodziszu, gdzie po krótkim przeszkoleniu zostałem zatrudniony jako spawacz. W dniu 22 czerwca 1940 r. zostałem aresztowany przez „Gestapo” za przynależność do organizacji „Rota” i osadzony w obozie przejściowym tajnej policji w cytadeli grodziszkiej na górze garnizonowej, gdzie zostałem już wcześniej aresztowanych członków „Roty”. W m-cu październiku 1940 r. zostałem wywieziony wraz z innymi członkami organizacji do więzienia w Sztumie, gdzie przebywałem w nim do lutego 1941 r. Z kolei przetransportowano nas do więzienia w Malborku z przetrzymaniem do początkowych dni września 1941 r. skąd nastąpiło wywiezienie do więzienia w Grodziszu na rozprawę sądową przed niemieckim Sądem Wojennym z Berlina. Po rozprawie sądowej trwającej od 9 września do 17 września 1941 r. przekazano mnie wraz z grupą innych członków organizacji do „Gestapo” w Grodziszu, skąd zwalniano nas sukcesywnie. Moje zwolnienie nastąpiło 1 października 1941 r. w wyniku załuzenia przez Sąd Wojenny 16 miesięcznego więzienia na porzet zasądzonej kary. Przy zwalnianiu otrzymałem nakaz ukłesowego meldowania się

w „Gestapo” i bezwolnego podjęcia pracy w zakładzie, w którym
byłem zatrudniony w dniu aresztowania tejże w Fabryce Maszyn Rolniczych
„Wentzki” w Gndziszcu. W wymienionej fabryce pracowałem od 1.11.1941 r.
do 1.02.1945 r. podlegając ciągłej inwigilacji. Na skutek nie podporządko-
wania^{się} władz niemieckich wewnętrznej Polaków władzom na
terenie byłego zaboru pruskiego do składowania wniosków o przyjęcie
na niemiecką listę narodową do dnia 31.03.1942 r. i nie złożenia
przez mnie tego wniosku mimo nacisku „Gestapo” otrzymanem w m-cu
sierpnia 1944 r. od policji niemieckiej dowód rozporządzenia wydawanego
uprzednio Polakom tak zwaną „Kennkarte” z zakazem opuszczenia
miasta Gndziszca bez zezwolenia miejscowej władzy policyjnej.

Po oswobodzeniu Gndziszca przez wojska radzieckie w dniu
6.03.1945 r. rozporządzeniem prezydenta w Starostwie Powiatowym od dnia
15.03.1945 r. w charakterze pracownika kancelaryjnego. W dniu 27.04.45 r.
zostałem zwolniony z tego stanowiska na własną prośbę.
Od dnia 30.04.1945 r. do 30.06.1966 r. pracowałem w przedsiębiorstwie
„Polskie Koleje Państwowe” Oddział Drogowy w Gndziszcu w charakterze
pracownika umysłowego. Z dniem 1.07.1966 r. zostałem przeniesiony
do Północnej Dystryktu Odszególonej Kolei Państwowych w Gdańsku na
stanowisko kontrolera finansowego. W m-cu maju 1980 roku
po 35 latach pracy na PKP przeszedłem na emeryturę.

Gndziszec, dnia 7.02.1998 r.

Ziętarski
(Ziętarski Wojciech)

1/2. Dokumenty dotyczące relatora:

- Lietarski Wojciech:

1. Zakończanie w sprawie karnej (odpis)
policji Tadeuszowi Kaube, ...
z dn. 31.07.1941, kserokop. oryg. w
j. niem. + polskie tłumaczenie k. 3 s. 1-3
2. Pismo krajowego nadprokuratora
wojennego z 3.09.1941 w sprawie obrońcy
z urzędu, kserokop. oryg. w j. niem. +
polskie tłumaczenie k. 3 s. 4-6
3. "Kartka", kserokop. oryg. +
polskie tłumaczenie k. 2 s. 7-10

V e r f ü g u n g .

I. In der Strafsache gegen den Studenten Tadeus K a u b e und
48 Andere ist Termin zur Hauptverhandlung vor dem I. Senat des
Reichskriegsgerichts in Graudenz, Amtsstraße 19/21/23, Zimmer
24, I. Obergeschoß, auf

D i e n s t a g , den 9. September 1941, vorm. 9.30 Uhr
und folgende Tage

anberaumt.

II. Als Verteidiger von Amts wegen werden gemäß § 72 KStVO. beige-
ordnet:

1) - 5) pp.

6) den Angeklagten Bonifazius B a n a s z e w s k i , Fürstin
Regina B i e l s k a , Anna K o p r o w s k i , Franz
G r u d z i n s k i , Edmund K u i c h , Adalbert
Z i e n t a r s k i ,
der Rechtsanwalt Dr. Erich R i c c i u s , Berlin SW. 61,
Belle Allianceplatz 2, Tel.: 17 33 02;

7) pp.

III. - VII. pp.

Der Präsident
des Reichskriegsgerichts
als Gerichtsherr

gez. Bastian
Admiral.

Der Oberreichskriegsanwalt
Im Auftrage

gez. Schrag
Oberstkriegsgerichtsrat.

An den

Untersuchungsgefangenen Adalbert Z i e n t a r s k i
z. Zt. im Gerichtsgefängnis

M a r i e n b u r g

2

**TLUMACZENIE
z języka niemieckiego**

Krajowy Sąd Wojenny
- StFL/RKA / I 1054/40 -

Odpis!

B-erlin-Charlottenburg 5, dnia 31.7.1941.r.
ulica Witzlebenstrasse 4-10 - Tel.30 06 81

Z A R Z A D Z E N I E

I.W sprawie karnej przeciwko studentowi Tadeuszowi KAUBE,
oraz 48 innym, został wyznaczony termin do rozprawy głównej
przed I.Senatem Krajowego Sądu Wojennego w Grudziądzu, ulica
Sikorskiego 19/23 pokój 24/I. piętro na dzień - - - -
wtorek, dnia 9. września 1941. przedpołudniem godz. 9,30 mi
nut, oraz następane dni. - - - - -

II. Jako obrońcy z urzędu zostali zgodnie z § 72 Wojennego
Kodeksu Karnego przydzieleni: - - - - -

- 1/ - 5/ pp. - - - - -
- 6/ - Oskarżonym: Bonifacemu B a n a s z e w s k i e m u, -
Księżnej Rezinie B i e l s k i e j, -
Annie K o p r o w s k i e j, - - - - -
Franciszkowi G r u d z i ń s k i e m u,
Edmundowi K u i c h o w i, - - - - -
Wojciechowi Z i ę t a r s k i e m u, -
adwokat Dr. Erich R i c c i u s, Berlin SW.61, ulica
Belle Allianceplatz 2, Tel.17 33 02. - - - - -
- 7/ pp. - - - - -

III.- VII. pp. - - - - -

Krajowy Nadprokurator Wojenny

Z pol. podpisał S c h r a g
Nadradca Prokuratury Wojennej

Prezydent Krajowego Sądu Wojennego -
jako Przewodniczący Sądu:

podp. Bastian/Admirał

Do
więzienia śledczego Wojciecha Ziętarskiego -
czasowo w więzieniu sądowym
w M a l b o r k u

-----
zgodność tłumaczenia z przedłożonym mi odpisem
w języku niemieckim. -

Grudziądz, dnia 22. marca 1984. r.

Tłumacz przysięgły języka niemieckiego
z siedzibą w Grudziądzu

Rep. Num. 62 184
Cakala 150 - 2

TLUMACZENIE
z języka niemieckiego

3

Krajowy Sąd Wojenny
- StFL/RKA / I 1054/40 -

Odpis!

B-erlin-Charlottenburg 5, dnia 31.7.1941.r.
ulica Witzlebenstrasse 4-10 - Tel. 30 06 81

Z A R Z A D Z E N I E

I. W sprawie karnej przeciwko studentowi Tadeuszowi KAUBE,
oraz 48 innym, został wyznaczony termin do rozprawy głównej
przed I. Senatem Krajowego Sądu Wojennego w Grudziądzu, uli-
Sikorskiego 19/23 pokój 24/I. piętro na dzień - - - -
wtorek, dnia 9. września 1941. przedpołudniem godz. 9,30 m-
nut, oraz następane dni. - - - - -

II. Jako obrońcy z urzędu zostali zgodnie z § 72 Wojennego
Kodeksu Karnego przydzieleni: - - - - -

1/ - 5/ pp. - - - - -

6/ - Oskarżonym: Bonifacemu Bańaśzewskiemu, -

Księżnej Reinie Bielskiej, -

Annie Koprówskiej, -

Franciszkowi Grudzińskiemu, -

Edmundowi Kuichowi, -

Wojciechowi Ziętarskiemu, -

adwokat Dr. Erich Riccius, Berlin SW. 61, ulica
a. Belle Allianceplatz 2, Tel. 17 33 02. - - - - -

b. 271-47/ RR. - - - - -

c. III. - VII. pp. - - - - -

Krajowy Nadprokurator Wojenny

Z pol. podpisał Schrağ

Nadradca Prokuratury Wojennej

Prezydent Krajowego Sądu Wojennego -

jako Przewodniczący Sądu: -

podp. Bastian/Admirał

Odmaczenie: Do
więzienia śledczego Wojciecha Ziętarskiego -

czasowo w więzieniu sądowym

w Malborku

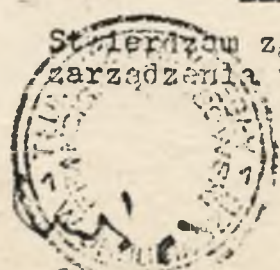
Stwierdzam zgodność tłumaczenia z przedłożonym mi odpisem
zarządzenia w języku niemieckim. -

Grudziądz, dnia 22. marca 1984. r.

Tłumacz przysięgły języka niemieckiego
mieszka w Grudziądzu

a/ 10247
41 1. 110
mie
Malborku
o uzyska-
Krajowej
Bastian
ierzy

62 184
150

Der Oberreichskriegsanwalt

Berlin-Charlottenburg 5, den *J.* 9. 194 1
Wihlebenstraße 4-10
Telefon: 30 06 81

An den

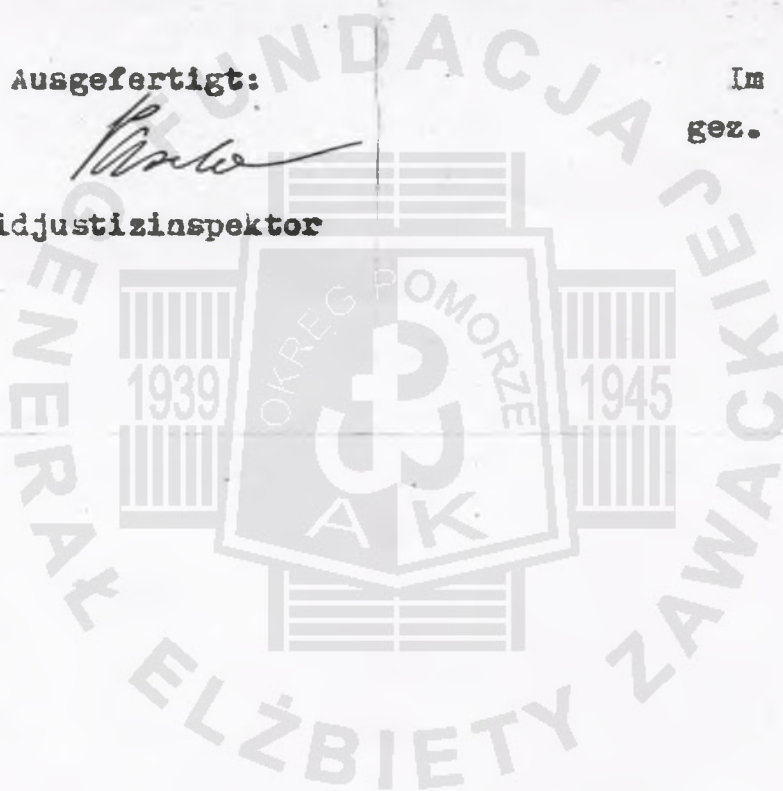
Untersuchungsgefangenen Adalbert Z i e n t a r s k i
z. Zt. im Gerichtsgefängnis Graudenz

Infolge Erkrankung des Ihnen als Verteidiger beigeordneten Rechtsanwalts R i c c i u s ist Ihnen Rechtsanwalt Wilhelm P i e r a u in Berlin W. 50, Tauentzienstraße 7, als Verteidiger von Amts wegen beigeordnet worden.

Ausgefertigt:

Im Auftrage
gez. Vollbrecht

[Handwritten Signature]
Feldjustizinspektor

252

**TŁUMACZENIE
z języka niemieckiego**

Krajowy Nadprokurator Wojenny

Stil /REA/ I 1054/40.

Berlin-Charlottenburg 5, dnia 3.9.1941.r.
ul. Witzlebenstrasse 4-10 - Tel. 30 06 81

Do

więźnia w śledztwie Wojciecha Złotarskiego
czasowo w więzieniu sądowym
w Grudziądzu

Z powodu zachorowania Wam przydzielonego adwokata
R i o c i u s - został Wam przydzielony jako obrońca
z urzędu - adwokat Wilhelm P i e r a u w Berlinie W.
50, ulica Tauentzienstrasse 7. - - - - -

Z polecenia
podpisał W o l l b r e c h t

Wypisał:

/-/Podpis nieczytelny
Iolowy inspektor prawa

Stwierdzam zgodność tłumaczenia z przedłożonym mi
pismem w języku niemieckim. -

Grudziądz, dnia 2. czerwca 1982.r.

[Handwritten signature]

Tłumacz języka niemieckiego
z siedzibą w Grudziądzu

Kop. tłum. 100 182

Całkow. Kop 10.- zł

*29 zgodności z oryginałem -
Bout Stokel*

6
TŁUMACZENIE
z języka niemieckiego

Krajowy Nadprokurator Wojenny

StIL /RKA/ I 1054/40.

Berlin-Charlottenburg 5, dnia 3.9.1941.r.
ul. Witzlebenstrasse 4-10 - Tel. 30 06 81

Do

więźnia w śledztwie Wojciecha Ziętarskiego
czasowo w więzieniu sądowym
w G r u d z i a d z u

Z powodu zachorowania Wam przydzielonego adwokata
R i c c i u s - został Wam przydzielony jako obrońca
z urzędu - adwokat Wilhelm P i e r a u w Berlinie W.
50. ulica Tauentzienstrasse 7. - - - - -

Z polecenia
podpisał W o l l b r e c h t

Wypisał:
/-/Podpis nieczytelny
Główny inspektor prawa

Stwierdzam zgodność tłumaczenia z przedłożonymi mi
pismem w języku niemieckim. -

Grudziądz, dnia 2. czerwca 1982.r.

[Signature]
Tłumacz przysięgły języka niemieckiego
z siedzibą w Grudziądzu

Rep. ilust. 100 182
Cena Kop. 10.- zł

Wymiany dokonano

Inhaber darf Graudenz ohne Genehmigung der Ortspolizeibehörde nicht verlassen

DEUTSCHES REICH

KENNKARTE

A 212 (6. 43) Reichsdruckerei Berlin

2.

Kennort:	Graudenz
Kennnummer:	A 03931
Gültig bis:	in Anwesenheit 1949
Name (inkl. Frauen auch Geburtsname):	Zietarski, Wojciech
Vorname (Rufname unterstrichen):	<u>Wojciech</u>
Geburtstag:	23. April 1918
Geburtsort:	Strassburg (Loth.)
Beruf:	Fabrikarbeiter
Unveränderliche Kennzeichen:	Polen
Veränderliche Kennzeichen:	Polen
Bemerkungen:	
Geb.-Buch-Nr.	RM 3421/44
A Nr. 2185092	

3.

Einlage (Aufenthaltserlaubnis) zur Kennkarte

Kennort:	Graudenz
Kennnummer:	A 03931
Name:	Zietarski
Vorname:	Wojciech
Geburtstag:	23. April 1918
Geburtsort:	Strassburg

Gebühr entfrei

Aufenthaltserlaubnis
für **Stadtkreis Graudenz**
bis auf weiteres (Geltungsbereich)
Geschäftszeichen: II 14.00.

Rundstempel **Graudenz** den 31. August 1944 (Ort)

Der Polizeidirektor
Ausländeramt
Auftragsanordnung
[Signature]

Gebühr .....

Aufenthaltserlaubnis

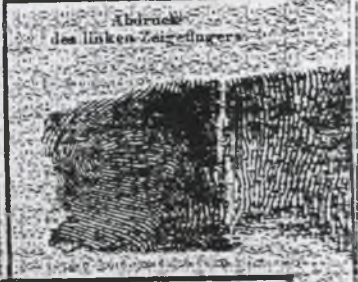
für .....
bis ..... (Geltungsbereich)

Geschäftszeichen: .....

Rundstempel ..... den 194
(Ort)

(Behörde)
Ausländeramt
G. A.

Gebühr .....

Aufenthaltserlaubnis

für .....
bis ..... (Geltungsbereich)

Geschäftszeichen: .....

Rundstempel ..... den 194
(Ort)

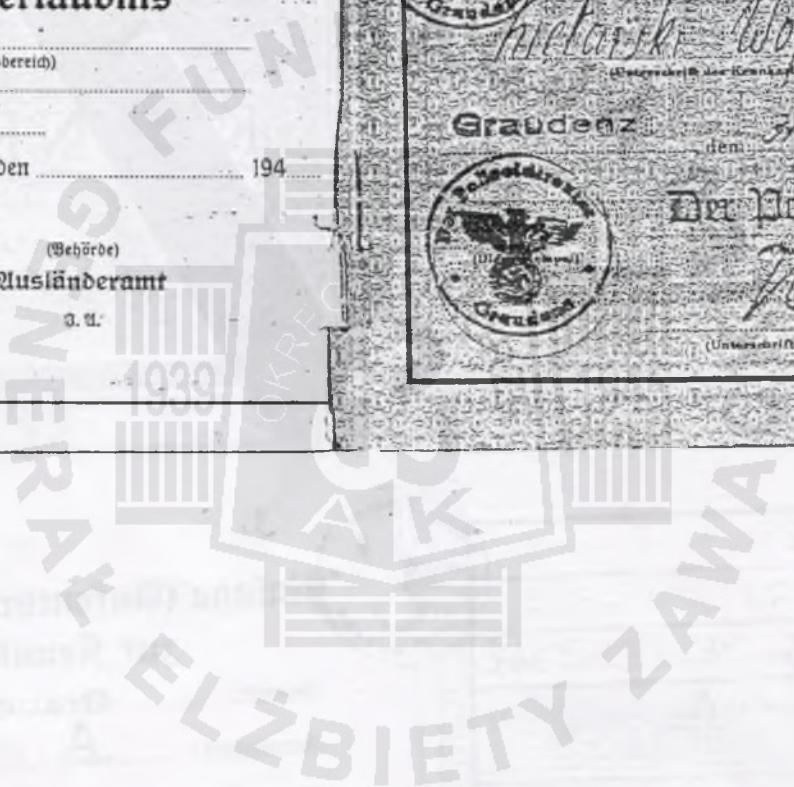
(Behörde)
Ausländeramt
G. A.

Mietanski Woyseck
Woyseck (B. des Krankheitsurlaubes)

Graudenz den *31. August* 1944

Der Polizeidirektor
(B. des Krankheitsurlaubes)

[Signature]
(Unterschrift des ausfertigen Beamten)

9

TLUMACZENIE
z języka niemieckiego

Posiadacz tego dowodu nie może Grudziądz bez zezwolenia miejscowej władzy policyjnej opuścić. -

- Państwo Niemieckie -
-Godło-

K E N N K A R T E

/Dowód osobisty dla Polaków/

Miejsce rozpoznania/zamieszkania/: Grudziądz - - -
Numer rozpoznania: - A.0 3 9 3 1. - - - - -
Ważność do dnia: - - 31.sierpnia 1949.r. - - - - -
Nazwisko: - - - - - Z I Ę T A R S K I - - - - -
Imiona: - - - - - W o j c i e c h - - - - -
Data urodzenia: - - 23.kwietnia 1918.r. - - - - -
Miejsce urodzenia:- Brodnica - Pomorze - - - - -
Zawód: - - - - - Obliczający czas pracy - - - - -
Niezmienne oznaki: - B r a k - - - - -
Zmienne znaki: - - - B r a k - - - - -
Uwagi: - - - - - Obywatel pod ochroną/Łączzone tereny
wschodnie/ - - - - -
Należność l.- RM - rejestrowano pod Nr.K.3931/44.r./znaczek/
A.Nr.2185092 - 1.- RM

Wkładka /Zezwolenie na pobyt/do Kennkarty

Miejsce rozpoznania/zamieszkania/: Grudziądz - - -
Numer rozpoznania: A 03931 - - - - -
Nazwisko: - - - - - Z I Ę T A R S K I - - - - -
Imiona: - - - - - W o j c i e c h - - - - -
Data urodzenia: - 23.kwietnia 1918.r. - - - - -
Miejsce urodzenia: Brodnica - Pomorze - - - - -

Polne od opłat.

Zezwolenie na pobyt

dla obwodu miejskiego Grudziądz na okres dalszy.

Oznaczenie urzędowe: II 14.00 - - - - -

Grudziądz, dnia 31.sierpnia 1944.r.

Dyrektor policji
Urząd zewnętrzny -

MP.-
Dyrektor Policji
w Grudziądz

Z pol./-/Podpis nieczytelny

/Umocowana fotografia ostemplowana/ - Odciski palca wskazują-
cego prawej i lewej ręk

/-/Ziętarski Wojciech
Własnoręczny podpis posiadacza

Grudziądz, dnia 31.sierpnia 1944.r.

MP.-
Dyrektor policji
w Grudziądz

Dyrektor policji
/-/Podpis nieczytelny

o d w r o c i ó !

19
Stwierdzam zgodność drugostronnego tłumaczenia
z przedłożoną mi Kennkartą w języku niemieckim.

Grudziądz, dnia 3. czerwca 1982.r.

[Signature]
Tłumacz przysięgły języko niemieckiego
z siedzibą w Grudziądzu

Rep. Num. 102/82
Cena Kop. 10.- zł

↑/13. Inne materiały dokumentacyjne
-Lietański Wojciech

1. Oświadczenie Józefa Kirsze z
2.06. 1982, kserokop. oryg. k. 1 s. 1-2
2. Oświadczenie Witolda Lielińskiego,
kserokop. oryg. k. 1 s. 3-4
3. Deklaracja zgłoszenia uczestnictwa
w Stow. ŻAK z 13.02. 1990,
kserokop. oryg. k. 1 s. 5-6

O ś w i a d c z e n i e

Ja, niżej podpisany, świadomy odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie, oświadczam co następuje:

Obywatela Wojciecha Ziętarskiego ur.1918 r. poznałem w czerwcu 1940 r. w obozie przejściowym miejscowego "Gestapo" mieszczącego się w twierdzy Conrber, gdzie przebywali aresztowani za przynależność do organizacji podziemnej "Rota" - Tadeusza Kaubego.

W październiku 1940r. /daty bliższej nie pamiętam/zostałem z Ob.Ziętarskim przeniesiony do Zakładu Karnego w Sztumie, gdzie przebywaliśmy do lutego 1941r. Następnie przetransportowano nas do więzienia w Malborku. W początku września 1941 r. wszystkich członków "Roty" przeniesiono do więzienia w Grudziądzu i 9 września 1941r. stanęliśmy przed niemieckim sądem wojennym.

Po procesie który trwał do 17 września 1941 r. przekazano nas miejscowemu "Gestapo" i na końcu września 1941r. zostaliśmy zwolnieni z obowiązkiem meldowania się w "Gestapo" w wyznaczonych terminach.

Grudziądz, dnia 2.VI.1982 r.

Grudziądz

ul.Kościuszki 72

/ Józef K i r s z /

Państwowe Biuro Notarialne
w Grudziądzu

Poswiadczam, że powyższy podpis złożony wobec mnie własnoręcznie Józef Kirsz, zamieszkały w Grudziądzu przy ulicy Kościuszki pod nr 72, którego tożsamość ustaliliśmy za pomocą dowodu osobistego Serii ZN nr 1720441.-

Pobrano znakami

a/ opłaty skarbowej 10 zł./314 ust.2 pkt.1/,-

b/ opłaty notarialnej 60 zł./221 ust.1 pkt.10/,-

Grudziądz, dnia czwartego czerwca tysiąc dziewięćset osiemdziesiątego drugiego roku / 4.06.1982 r.7.-

Zofia Z...
Zofia Z...
Zofia Z...

Witold Zieliński

Grudziądz

ul. Działyńskich 2/4

O ś w i e d c z e n i e

Niżej podpisany, świadomy odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie, oświadczam co następuje:

Obywatela Wojciecha Zięterskiego rocznik 1918 znałem z widzenia a później tj w obozie poznałem osobiście. Pod koniec m-cza czerwca 1940 r. doprowadzony do obozu miejscowego Gestapo mieszczącego się na górze garnizonowej obok fortecy zastałem tam już w/w i innych kolegów.

W październiku 1940 r. wywieziono mnie i część członków organ. "Rota" między innymi i Ob. Zięterskiego do więzienia w Sztumie. Tu przebywaliśmy do lutego 41 r.

Z kolei zostaliśmy przetransportowani do więzienia w Malborku. W pierwszych dniach września 1941 r. przewieziono nas w tym i kolegę Zięterskiego do więzienia w Grudziądzu na rozprawę przed sądem wojennym, która odbyła się 9.IX.1941 r. i trwała do 17.IX.1941 r. Po rozprawie zostaliśmy odprowadzeni do Gestapo, gdzie po podpisaniu oświadczenia o zachowaniu tajemnicy, zwolniono nas w tym i Zięterskiego i zobowiązano do meldowania się w urzędzie tegoż Gestapo.

Zwolnienie kolegi Zięterskiego miało miejsce 1.X.1941 r.

Grudziądz, dnia 2.09.57

[Handwritten signature]

Podpis: / Zieliński Witold /

[Handwritten notes and signatures]
Za zgodzie...
Hunt...
sh...

**Państwowe Biuro Notarialne
w Grudziądzu.**

4 4

Poświadczam, że podpis na odwrotnej stronie słożył wobec mnie własno-
ręcznie Witold Zieliński, zam. w Grudziądzu przy ul. Jazłynskich 2,
którego tożsamość ustaliłam na podstawie okazanego mi dowodu osobistego
serii TK nr 2855623, - - - - -

Ubrano znakami:

a/opłaty skarbowej 10 zł/§ 14 ust.1 pkt.2 - rozp.o opł.
skarbowej/

b/opłaty notarialnej 60 zł/§ 21 ust.1 pkt.1 b-rozp. o
opł.not./

Grudziądz dnia dwudziestego pierwszego czerwca tysiąc dziewięćset
osiemdziesiątego drugiego roku/21.6.1982 roku/

Elżbieta Milan-Szymańska

mgr Elżbieta Milan-Szymańska
notariusz

2-5

Okręg..... *Pomorze* ..... Koło, Środowisko.....
..... *Grodzisz* .....

DEKLARACJA

Zgłaszam uczestnictwo w Stowarzyszeniu Żołnierzy Armii Krajowej i zobowiązuję się do przestrzegania Statutu Stowarzyszenia.

data..... *13.02.1990 r.* ..... *Zietarski Wojciech* ..... *Mistany* .....

adres..... *Grodzisz* ..... / imię i nazwisko/ ..... /podpis/ .....

..... *Kościuszki 38* .....

telefon .....

ARKUSZ EWIDENCYJNY

ZIETARSKI WOJCIECH

1. Nazwisko i imię..... / literami drukowanymi /

2. Dla mężatek nazwisko panięskie .....

3. Data i miejsce urodzenia *23 kwietnia 1948 r. w Brodnicy* .....

4. Imiona rodziców *Anastazy, Anastazja* .....

5. Pseudonimy .....

6. Data wstąpienia do :

a. SZP .....

b. ZWZ-AK *marzec 1940* .....

c. Organizacje scalone, podporządkowane, współdziałające
Podziemna organizacja "Rota" Jacek Kąkol w Grodziszu -

7. Przydział organizacyjny *pożatek marca 1940 roku* .....

..... *Grodzisz* .....

/np. okręg, inspektorat, obwód, rejon, placówka, oddział,
pluton, kompania, batalion, pułk, brygada, dywizja
lub inny rodzaj działalności

8. Odznaczenia uzyskane w AK .....

.....
.....

/ nr lek. i data wystawienia, przez kogo nadane/

9. Inne odznaczenia .....

/ nr leg. i data wystawienia, przez kogo nadane /

10. Przebieg służby /czasokres, nazwa, funkcja/:

a. do 1939r. ....

b. SZP, ZWZ-AK .....

c. P.S.Z. na Zachodzie .....

11. Karta Kombatantska /nr, data wystawienia, przez kogo wydana/
Nr 0606361 - 42.01.1985 r. - ZBOWID Zarząd Wojewódzki - Toruń

12. Represjonowany / rodzaj / :

a. 1.IX.1939r. - 15.I. 1945r. od 22.06.1940 do 1.10.1941 r. więzieni
więzienia oboz "Gestapo" w Gudziszczu, więzienie w Sztumie z Maibotku

b. Po 15.I.1945r. ....

Wiarygodność powyższych danych potwierdzam podpisem *Kistany*

KOMISJA WERYFIKACYJNA .....

/ Koła, Środowiska /

Potwierdza się dane z niniejszej deklaracji i posiadanie do uzyska-
nia uprawnień członkowskich Stowarzyszenia Żołnierzy Armii Krajowej

/ miejscowość *Gudziszcz* data *13.02.1990 r.*

KOMISJA WERYFIKACYJNA Nazwisko i imię 1. *Kuczyński Stefan*
pseudonim 2. *Przybył Stanisław*
w Gudziszczu 3. *Kuczyński Stefan*

Przyjęty w poczet członków zwyczajnych Stowarzyszenia Żołnierzy
Armii Krajowej *Toruń 27.02.1990*

/ nr ewidencyjny, miejscowość, data /

ZARZĄD OKREGU

Nazwisko i imię 1. *J. Kuczyński*
pseudonim 2. *L. Kuczyński*
3. *E. Kuczyński*

II. Materiały uzupełniające relację:
Liektorcki Wojciech:

1. Ogłosa Kamil, Pomorska walczyca, (brak źródła),
s. 50, mszkop. k. 1 s. 1
2. art. Łatuszynski Władysław, Duch
oporu pod znakiem Dudy (~~brak źródła~~),
mszkop. oryg. "Kombatant Gudzieski"
z września 1984 k. 1 s. 2-3
3. art. Dobkowski Jacek, Zaufamy zdrójce,
Nowości, 7.11.1991, oryg. k. 1 s. 4

EMIL OGLOZA

POMORZE WALCZĄCE

Jednym z najciekawszych objawów życia polskiego na Pomorzu pod okupacją niemiecką był bardzo żywy ruch podziemny i partyzancki w latach 1939 — 1945. Jest to dziedzina, o której do tej pory zupełnie głucho, to też warto poświęcić jej uwagę.

Oto leży przed nami oryginalny dokument niemieckiego Sądu Wojennego Rzeszy, odkryty przez Urząd Inf. i Próp. w Grudziądzu w szafie pancernej niemieckiego urzędu. Ze względu na charakterystyczne momenty podajemy w tłumaczeniu dosłownym szereg wyjątków z tego ponad 60 stron maszynopisu liczącego dokumentu.

Reichskriegsgericht Berlin-Charlottenburg 5. dn. 20. 6. 1941.
St. P. L. (AKA) I 1054/40

Tajne!

Tajne!

Aresztowani!

1) Niżejście stanowi tajemnicę państwową w sensie § 88 RSt 913

AKT OSKARŻENIA

przeciw Polakom i obywatelom byłego państwa polskiego:

1. Student Tadeusz Kaube, ur. 1921 w Bydgoszczy
2. Kupiec Robert Pilat, ur. 1897 w Ablinkach
3. Malarz-dekorator Michał Kwiatkowski, ur. 1914 w Mińsku Lit.
4. Agent Ubezpiecz. Jan Cybulski, ur. 1916 w Essen
5. Kupiec Zygmunt Reder, ur. 1911 w Grudziądzu
6. Listonosz Aleksander Kamann, ur. 1892 w Brodnicy
7. Ogrodnik Teodor Neumann, ur. 1909 w Chelminie
8. Uczeń Marek Staśkiewicz, ur. 1921 w Janowcu
9. Kupiec Aleksander Niedzielski, ur. 1907 w Sremie
10. Robotnik Piotr Soliński, ur. 1916 w Dortmundzie
11. Robotnik Józef Karwański, ur. 1912 w Krasnym
12. Robotnik Henryk Kalinowski, ur. 1912 w Grudziądzu
13. Slusarz Antoni Maliszewski, ur. 1916 w Grudziądzu

50

14. Kolejarz Wojciech Ganowski, ur. 1900 w Trebkach
15. Robotnik Hieronim Anderski, ur. 1920 w Sniatyniu
16. Uczeń Jan Jerzy Chojnicki, ur. 1922 w Starogardzie
17. Slusarz Roman Grochowski, ur. 1904 w Janowku
18. Kelnier Jerzy Dejdowski, ur. 1918 w Brodnicy
19. Robotnik Bernard Gaca, ur. 1921 w Grudziądzu
20. Student Edmund Majenka, ur. 1918 w Grudziądzu
21. Urzędnik Roman Borkowski, ur. 1917 w Grudziądzu
22. Uczeń Kazimierz Barwickowski, ur. 1921 w Grudziądzu
23. Urzędnik Edmund Słupski, ur. 1913 w Grudziądzu
24. Urzędniczka Małgorzata Ołoszewska, ur. 1919 w Głębnie
25. Slusarz Alfons Polakowski, ur. 1915 w Grudziądzu
26. Kowal Teofil Koprowski, ur. 1905 w Małkach pow. brodnicki.
27. Pom. mal. Brunon Kulka, ur. 1913 w Brzozowie pow. chełmiński
28. Urzędnik Józef Kirsch, ur. 1917 w Grudziądzu
29. Wdowa Helena Kaube, ur. 1885 w Dziąmbowie
30. Elektryk Mieczysław Kaube, ur. 1906 w Herne
31. Meżatka Maria Kaube, ur. 1903 w Chelminie
32. Oglądacz mięsa Feliks Borzyszkowski, ur. 1898 w Swornych Gaciach, pow. chojnicki
33. Slusarz Franciszek Ronowski, ur. 1914 w Grudziądzu
34. Uczeń Bonifacy Banaszewski, ur. 1922 w Chelminy
35. Księżna Regina Bielska, ur. 1886 w Siechnowieach, pow. ko-bryński
36. Meżatka Anna Koprowska, ur. 1909 w Westfalii
37. Dr med. Jerzy Urbański, ur. 1888 w Dembcu
38. Slusarz Franciszek Grudziński, ur. 1920 w Grudziądzu
39. Slusarz Edmund Kuich, ur. 1913 w Bydgoszczy
40. Spawacz Wojciech Ziętarski, ur. 1918 w Brodnicy
41. Kupiec Brunon Paczkowski, ur. 1914 w pow. sztumskim
42. Robotnik Alojzy Szwedowski, ur. 1920 w Chelminie
43. Uczeń Alfons Dorau, ur. 1918 w Gdansk
44. Nanczytel Witold Zielinski, ur. 1914 w Grudziądzu
45. Urzędnik sądowy Jan Machliński, ur. 1902 w pow. kościerskim
46. Inżynier Czesław Piotrowski, ur. 1903 w pow. Moldeczno
47. Formiarz Kazimierz Tyliński, ur. 1897 w pow. grudziądzkim
48. Meżatka Antonina Tylińska, ur. 1883 w pow. grudziądzkim
49. Meżatka Rozalia Koprowska, ur. 1907 w Gorznie, pow. brodnicki

I. „Oskarżeni pod I — 28: są wystarczająco podejrzeni o to, że działając wspólnie i w ciągłości, przygotowawali od początku roku 1940 w Grudziądzu i innych miastach Pomorza — przedsięwzięcie o cechach zdrady stanu, mianowicie oderwanie przemocą od Rzeszy

51

Grozę wojny mieszkający Grudziądzka odrzuli bezpo- średnio już w pierwszych minutach po jej wybu- chu. Dalekonośna artyleria niemiecka, ułożona w Gar- dei, rozpoczęła bombardowanie miasta i pozycji broniących go oddziałów grupy operacyjnej „Wschód” we wczesnych godzi- nach rannych i września 1939 ro- ku. Seki grudziądzan opuścilo ro- dzinną progi uciekając przed wo- jenną poęgą. Zolnierze gen. Mi- kobaja Bołtućia przez trzy doby stawiali bohaterki opór łoząc ciężkie boje z dywizjami na- jeźdźców nacierającymi z Prus Wschodnich.

18-letni Tadeusz Kaube, któ- remu wojna przerwała roz- poczęte dopiero studia in- zynieryjne, po powrocie z ucieczki nie mógł patrzeć na bestialstwo nieprzyjaciela. Chęć natchmłastowego czynu wyzwoliła się w nim po odwie- dzinach u szwagra — Aleksandra Niedzielskiego — mieszkającego w Bydgoszczy. Gościna zamieniła się w lekcję pracy podziemnej, w naukę zasad konspiracji.

Od pierwszego dnia okupacji rozpo- czął się terror Selbstschutzu i kwę- wały rądy kęstapo. „Pracownicy chwytali powracających z ucieczki, wyłazali z mieszkań ukrywających się, ti pilł inteligencję. Na wszystkich jedynakę zastraszyla publiczna egzekucja sa- kładników na placu w pobliżu bu- dynku strazy pożarnej i mordercy w Księżych Górach. W odpowiedzi na terror w części społeczeństwa zaczęła się rodzić chęć oporu.

Po powrocie do Grudziądza podjął natchmłastowe działania. W styczniu 1940 roku mógł już stanąć na czele organizacji podziemnej, składającej się z ponad 20 osób. Zaufali mu młodzi i starsi, 18-letniemu studentowi pod- porządkowali się m.in. 32-letni ofi- cerski Urbański i 41-letni Robert Piłat.

Organizacja rosła. Poza Gru- dziądzem miała swoje komórki w Toruniu, Bydgoszczy, Tczewie, Chojnicach, Brodnicy, Nowym Mieście Lubawskim i w Chełmnie. Twórca nawiązując do pieśni pa- triotycznej według słów Marii Konopnickiej, będącej wyrazem bunty przeciwko germanizacji na- rodu w latach zaboru, nazwał

swoją organizację „Rotą”. Każde- go nowego członka przyjmowano w sposób uroczysty i zaprzysię- żano. Zebrania odbywały się w piwnicy Kaubego — w domu przy ul. Groblowej 22, nad Wisłą i na Górze Zamkowej.

W „Rocie” obowiązywała ścisła konspiracja. Jej członkom nada- wano kryptolimny literowo-licz- bowe. Litera oznaczała stopień, cyfra rzymska — obwód, a cyfra arabska — numer członka. Orga- nizacja oparta była na systemie trójkowym. Na czele stała rada okręgowa pod przewodnictwem

Tadeusza Kaubego. Podlegało jej trzech kierowników wyższych, a tym z kolei — trzech kierowni- ków komórek. Ci ostatni dowo- dzili trzyosobowymi bojówkami.

Pierwsza znana na tych zie- miach organizacja konspi- racyjna postawiła sobie za cel stworzenie podstaw dla odzyskania niepodległości Polski. Środkiem do osiągnięcia tego celu miała być walka z oku- pantem, uszkodzenie niemieckim władzom i siłom zbrojnym przez dokonywanie aktów sabotażu. Planowano niszczenie i przewo- gmachów publicznych i przewo- tów telefonicznych. Bojówki „Ro- ty” miały „budować” przeszkody na drogach przez obalanie drzew i wykolejanie transportów woj- skowych, przez rozsypywanie na drogach kołców i gwóźdźi.

Praca przygotowawcza do podjęcia walki była już daleko posunięta. Robert Piłat zobowiązał się dostarczyć papieru na ulotki. Michał Kwiatkow- ski otrzymał rozkaz zdobycia 5 po- wiatczy. W mieszkaniu miał dowódcy —

Helena Kaubowej — był sparat re- dowy, który obsługiwał Tadeusza. Wiedomości notował Zygmunt Reder. Jedynie Bonifacy Banaszewski posta- dzał broń, która przekazał następnie Markowi Stankiewiczowi. Na przy- szłość planowano zaopatrzyć w broń wszystkich członków organizacji. Przystąpiono do produkcji pułapek na samochody. Ostre kolce zaczął przy- gotowywać Roman Grochowski z Franciszkiem Ronowskiem. Członkom postawiono też szereg innych zada- nia. sporządzania list najroźniej- szych „reichtsdeutschów” i „volksdeu- tischów”.

W maju 1940 roku Tadeusz Kaube zorientował się, że Niemcy są na tropie organizacji. Postano-

wił uciec do Warszawy. Pomógł mu w tym były zawodowy pod- oficer i członek kierownictwa „Roty” — Alfons Lipowski — w tajemniczo wy wszystkie pla- ny.

Gestapo rzeczywiście było już na ich tropie. I czerwca 1940 roku przed południem aresztowani zostali: Tadeusz Kaube i inż. Czesław Piotrowski w Warszawie, Helena Kaube w Orloczynie koło Toru- nia, Robert Piłat w Grudziądzu oraz dalsi członkowie „Roty” w Brodnicy, Chełmnie, Chojnicach i innych miejscowościach. Naj- bardziej masowe aresztowania od- były się w Grudziądzu, który był siedzibą rady okręgowej organi- zacji. 29 czerwca — aresztowano pozostałych członków podziemia i współpracowników. Zdrążca okazał się Alfons Lipowski, który wkładł się do organizacji i zdobył pełne zaufanie młodzieńczego do- wódcy.

Aresztowanych katowano w czasie śledstwa w więzieniach w Grudziądzu,

Koronowie, Fordonie, Szumie i w innych miejscowościach. Niemcy wię- dzieli dostojnie wszystkich, a mimo to większość oddanych sprawie ludzi nie chciała zeznać o sobie. Większość broni wszystkich i całą winę brał na siebie.

W więzieniu znaleźli się obok siebie ludzie, którzy w większości nie znali się wcześniej. Teraz wy- szło na jaw, że razem przysto- wywali się do wspólnej walki studenci i robotnicy, urzędnicy, kupcy i rzemieślnicy. Łączyła ich niechęć do wroga. Towarzysza- mi wspólne niedoli, tak jak przedtem wspólnego działania sta- lo się: 2 studentów, 5 uczniów szkół średnich, 6 robotników, 12 rzemieślników, kolejarz, 5 kup- ców, listonosz, ogrodnik, kelner, lekarz, 6 urzędników, inżynier, nauczyciel i 6 kobiet bez zawodu. Nawet Niemcy byli zaskoczeni stanem liczebnym organizacji, gdyż większość oddziałów party- zantkich w tym czasie jeszcze nie było. Sprawą tą zył cały Gru- dziądz, a głośno było o niej i w innych miastach. Polacy nazywali ją „Kaubesachem”.

20 czerwca 1941 roku nadpro- kurator Sądu Wojennego Rzeszy w Berlinie podpisał akt oskarże- nia przeciwko 49 osobom. Doku- ment ten, opatrzony znakami: nr StPL (RKA) I 1054/40, z adnotacją „Niniejsze stanowi tajemnicę państwową w sensie par. 88 RSt 913”, przesłany został do Gru- dziądza.

9 września 1941 roku, o godz. 9.00, sąd berliński na sesji wyjazdowej w Grudziądzu zaczął rozpatrywać sprawę, której losy już wcześniej zostały przesądzone. Na ławie oskarżonych samotnie posadzono Tadeusza Kaubego, za nim kilku członków z kierownictwa „Roty”, a dalej, w zwartej masie — pozos- tałych. Na piersiach każdego za- wieszono kolejny numer. Na miej- scu przewodniczącego zasiadł ad- mirał Bastian w otoczeniu cze- rech generałów. Fotel prokurato- ra zajął pułkownik Schrank. Wszyscy w galowych mundurach,

z mnóstwem odznaczeń. Lawę obrony przeznaczono dla 7 adwo- katów niemieckich. Rozprawa trwała pełnych 9 dni. Większość członków sądowniej organizacji za- chowało godną postawę.

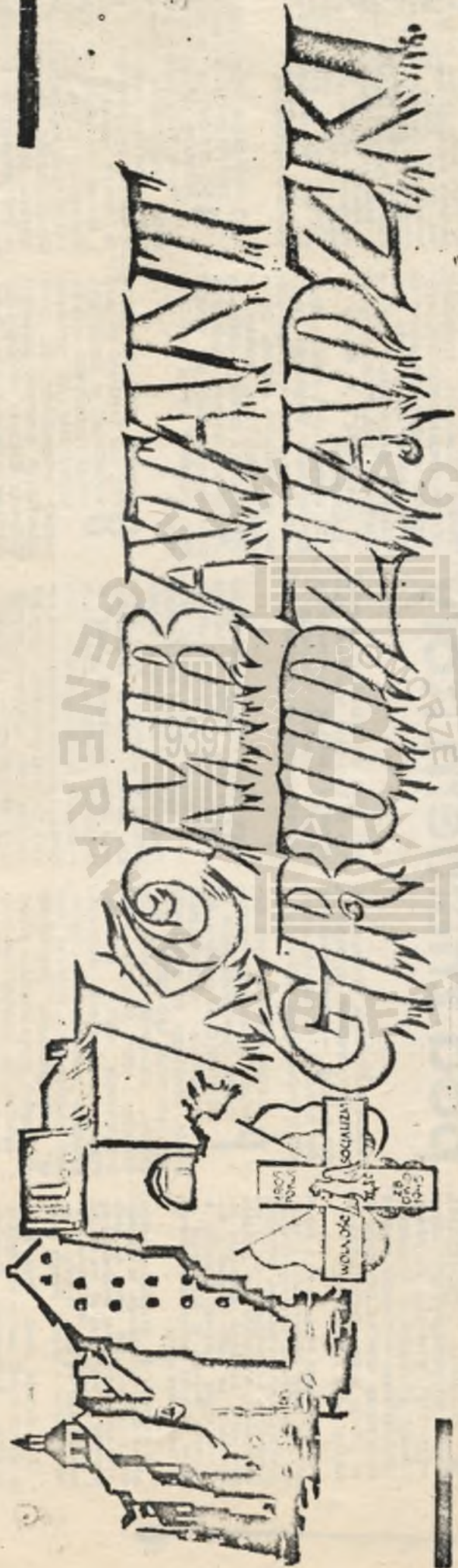
Wyrok ogłoszono 17 września, w parę godzin po zakończeniu rozprawy. Czterech oskarżonych skazanych zostało na karę śmierci. Należeli do nich: Tadeusz Kaube, Michał Kwiatkowski, Marek Stankiewicz i Jan Cybulski (znocznie). Głowy trzech pierwszych spadły pod gilotynę w więzieniu poznai- skim 20 stycznia 1942 roku. Ro- bert Piłat skazany został na 15 lat więzienia, a pozostali oskarże- ni otrzymali od 1 roku do 10 lat ciężkiego więzienia. W więzie- niach i obozach poumieńto wjełu skazanców.

Dla wyzwolenia i zakoczenia woj- ny dożyli m.in.: Helena, Maria i Mi- cysława Kaubowie, Roman Grochow- ski, Brunon Kulka, Feliks Borzy- skowski, Regina Heiska, Anna Ko- prowska, Wojciech Zietański, Witold Zieliński, Zygmunt Zyntek, Józef Kłirski, Zygmunt Reder, Małgorzata z Ołtarzewskich Kłis-Ołarka, Rozalia Koprowska, Teodor Neuman, Teofil Koprowski, Franciszek Ronowski, Ed- mund Malenka, Roman Borzkowski, Czesław Piotrowski, Henryk Kallnow- ski, Wojciech Gonowski i Bernard Gaca oraz skazany szceniem na karę śmierci — Jan Cybulski.

Grudziądzka organizacja nie zdążyła podjąć czynnej wal- ki zbrojnej z niemiecką. Jednakże dobrze zasłużyła się sprawie polskiej w re- gionie pomorskim. Poruszyła umysły ludzkie, obudziła z od- rębienia, przypomniała o tym, że trzeba walczyć. Ciężpienia i śmierci nie poszły na marne. Przypomina o tym mieszkańcom miasta ulica nosząca nazwę „Roty Grudziądzkiej”. Tę samą nazwę przybrał szczeł harcerek w Szko- le Podstawowej nr 18. Drużyny harcerek w szkołach nr 9 i 17 uczęty pamięć dowódcy „Roty”, przybierając imię Tadeusza Kau- bego. Od 1969 roku Tadeusz Kau- be jest też patronem Szkoły Pod- stawowej nr 6.

WŁADYSŁAW LATUSZYŃSKI

Jednodniówka ZBoWiD w Grudziądzu   Wrzesień 1984 r.

---

artykuł nr 12 IX 1920

NOWOŚCI

DZIENNIK TORUŃSKI

7 LISTOPADA 1991 R.

CZWARTEK

CENA 700 ZŁ

Zaufany zdrajca

- „Rota” przecierała szlaki - komentuje profesor Włodzimierz Jastrzębski z bydgoskiej WSP. - Nieprzyjaciel okazał się bardziej przebiegły, niż młodzi Polacy z „Roty”.

Krótkie i smutne były dzieje „Roty”, na której czele stał 19-letni student Tadeusz Kaube. Należało do niej kilkadziesiąt osób, w większości młodych, bez większego doświadczenia życiowego, a co dopiero konspiracyjnego.

Organizacja znajdowała się dopiero na etapie nawiązywania kontaktów w Grudziądzu. Chętnie i innych miejscowościach, gdy gestapo w czerwcu 1940 r. przystąpiło do aresztowań.

- Wróciłem z nocnej zmiany w Unii - wspomina Wojciech Zientarski - gdy rozległo się łomotanie do drzwi. Chciałem uciec przez okno, ale na ulicy stał drugi gestapowiec z psem. Matka płakała w progu. Odprawdzili mnie w kajdankach do siedziby gestapo. Zeznania wymuszono pogroźkami i biciem.

- Mnie aresztowali po południu w warsztacie ślusarskim na Kościelnej, gdzie

pracowałem - mówi Franciszek Grudziński. - Po krótkim pobycie w więzieniu na Sikorskiego znalazłem się w cytadeli. Do października dosłownie leżałem w barłogu. Potem zaliczyłem więzienie w Sztumie i Malborku, gdzie, jak pamiętam, chodziliśmy do kaplicy.

Zdrajcą okazał się... najbardziej zaufany człowiek Kaubego, plutonowy Wojska Polskiego o nazwisku Lipowski. Wiedział on dokąd i po co udaje się Kaube i zaraz meldował to na gestapo. Nie wiadomo dlaczego został konfidentem, jakle kierowały nim pobudki? Czy sam padł ofiarą szantażu ze strony Niemców? Po zdemaskowaniu „Roty” kontynuował swoją dwulicową działalność, aż został zastrzelony przez rodaków - konspiratorów w Warszawie.

Śledztwo przeciągnęło się i rozprawę przed sądem wojennym przeprowadzono dopiero pod koniec lata 1941 roku. Spośród 49 oskarżo-

nych, 5 skazano na karę śmierci. Ostateczne wyroki wykonano na Tadeuszu Kaube, Michale Kwiatkowskim i Marku Staśkiewiczu. Jan Cybulski był skazany zaocznie, a piątą osobę ukarano 15 latami więzienia, dlatego, że została odznaczona w I wojnie światowej niemieckim Krzyżem Walecznych. Pozostali otrzymali od 1 do 10 lat ciężkiego więzienia. Ponieważ wszyscy przesiedzieli po kilkanaście miesięcy w areszcie, członków „Roty” z najmniejszymi wyrokami, Niemcy zaczęli zwalniać do domów. Przed wyjściem na wolność, jak powiedział F. Grudziński, musieli oni podpisać glejt, że byli dobrze traktowani. A rodziny już czekały za bramą.

- Mieliśmy szczęście, że sędziami byli starszymi ludźmi - kontynuuje H. Zientarski - nie przesiąknięci do końca faszyzmem. Przewodniczył admirał, obok niego zasiadło pięciu

generałów. Gdyby sędziili nas młodzi naziści, wyroki byłyby o wiele gorsze.

W 1945 po wejściu Armii Czerwonej ogłoszono apel, aby zgłaszali się ludzie z konspiracji. Jeden z członków „Roty” zameldował się na NKWD. Nocą wywieziono go na Wschód, skąd już nie wrócił.

29 października minęła 52 rocznica pierwszego rozstrzelania przez niemieckiego okupanta Polaków w Grudziądzu. Hitlerowcy z Selbstschutzu zamordowali 10 osób na wysypiskach koło obecnego Muzeum Martyrologii. W klubie „Centrum” zorganizowano spotkanie z Wojciechem Zientarskim i Franciszkiem Grudzińskim na Pomorzu. Oprócz nich żyją jeszcze trzej ludzie z „Roty”: grudziądzanin Edmund Majenka, bydgoszczanka Małgorzata Kiss-Orska i Henryk Kalinowski mieszkający w Trójmieście.

JACEK DOBKOWSKI

J: M- 793/1477 Pom.

Gruździe

Liebarski Wojciech

U Nauwiskowe karty informacyjne
k. 2

T

Zistavski Wojciech
zob. wykaz Zw. Kur. Woj. 142/88

Grundriß
Rote 1

nr. 23.04. 1918, zym Anstarego
material do Rady Grundrißowej, jego ad-
res J. Kanbe

Ab. adres Grundriß ul. Rosciwolski 38/6

Σ?

Grupa 2
2

Historia wojen

Wojna światowa I i II

zob. T. Osobolewski i S. Jankowski,
(rozdział 5)

MM-PR

Ziętowski Wojciech

